

UZASADNIENIE

W pozwie z 7 grudnia 2018 r. (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w N., skierowanym przeciwko Wojewódzkiemu Szpitalowi (...) w Z., wniosła o orzeczenie nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym, że pozwany ma zapłacić na rzecz powódki następujące kwoty:

- 1.098.161,71 zł z odsetkami za opóźnienie w transakcjach handlowych, liczonymi od 8 grudnia 2018 r. do dnia zapłaty;
- 48.545,36 zł tytułem skapitalizowanych odsetek ustawowych za opóźnienie w transakcjach handlowych, liczonych od kwoty należności głównej z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 8 grudnia 2018 r. do dnia zapłaty;
- 62.229,68 zł tytułem noty odsetkowej;
- 112.682,35 zł tytułem kosztów odzyskiwania należności

wraz z kosztami procesu, w tym kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych. (pozew – k. 1-30)

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym wydanym 11 stycznia 2019 r. nakazano pozwanemu aby zapłacił powodowi kwotę 1.321.619,10 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w transakcjach handlowych liczonymi od kwoty 1.098.161,71 zł od dnia 8 grudnia 2018 r. do dnia zapłaty oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od kwoty 48.545,36 zł od dnia 8 grudnia 2018 r. do dnia zapłaty, a także kwotę 23.737,25 zł tytułem zwrotu kosztów procesu w terminie dwutygodniowym od dnia doręczenia nakazu zapłaty, albo wniósł w tym terminie sprzeciw. (nakaz zapłaty)

W dniu 8 lutego 2019 r. w sprzeciwie od nakazu zapłaty pozwany zaskarżył nakaz w całości oraz zgłosił zarzut niewłaściwości miejscowej sądu, a nadto podniósł zarzuty:

- zapłaty części należności głównej wynikającej z faktur VAT będących podstawą powództwa,
- przedwczesnego wytoczenia niniejszego powództwa w związku z niewywiązaniem się przez powoda z warunków zawartych umów w zakresie obowiązku polubownego rozwiązywania sporów powstałych na tle zawartych umów,
- braku udowodnienia zasadności powództwa, co do zasady wobec braku załączenia umów będących podstawą wystawienia faktur VAT,
- nieudowodnienie roszczenia z uwagi na załączenie do pozwu „rzekomych not odsetkowych” nie spełniających ustawowych wymogów formalnych odnoszących się do dowodów księgowych wynikających z ustawy z dnia 29 września 1994r. o rachunkowości (Dz.U. z 2018r., poz. 395 t.j.),
- brak podstaw prawnych do dochodzenia zapłaty kwoty 40 EURO w przypadku żądania wynikającego z not odsetkowych, a nie faktur VAT.

Niezależnie od powyższego Wojewódzki Szpital (...) w Z. wniósł o oddalenie powództwa i nieobciążanie go obowiązkiem zapłaty na rzecz powoda odsetek od należności głównych wynikających z wystawionych faktur VAT z uwagi na ciężką sytuację finansową pozwanego jako placówki medycznej, zaś w przypadku nieuwzględnienia tego zarzutu i rozstrzygnięcia na niekorzyść pozwanego, wniósł o odstąpienie od obciążania go kosztami procesu na zasadzie art. 102 k.p.c. (sprzeciw)

W piśmie procesowym z 7 czerwca 2019 r. strona powodowa cofnęła powództwo ze zrzeczeniem się roszczenia w zakresie kwoty 100.364,68 zł. Wobec powyższego wniosła o zasądzenie od pozwanego na swoją rzecz następujących kwot:

- 997.562,61 zł z odsetkami za opóźnienie w transakcjach handlowych, liczonymi od 8 grudnia 2018 r. do dnia zapłaty;
- 48.545,36 zł tytułem skapitalizowanych odsetek ustawowych za opóźnienie w transakcjach handlowych, liczonych od kwoty należności głównej z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 8 grudnia 2018 r. do dnia zapłaty;
- 62.229,68 zł tytułem noty odsetkowej;
- ustawowych odsetek za opóźnienie w transakcjach handlowych, liczonych od kwoty 100.364,68 zł od 8 grudnia 2018 r do 31 stycznia 2019 r.;
- 112.682,35 zł tytułem kosztów odzyskiwania należności

wraz z kosztami procesu, w tym kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych. (pismo procesowe – k. 307-310)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny sprawy:

(...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w N. (Wykonawca) oraz Wojewódzki Szpital (...) w Z. (Zamawiający) były stronami następujących umów: nr (...) z 24 lipca 2017 r., nr (...) z 23 sierpnia 2017 r., nr (...) z 13 grudnia 2017 r., nr (...) z 27 marca 2018 r., nr (...) z 9 maja 2018 r., nr (...) z 19 czerwca 2018 r., nr (...) z 2 lipca 2018 r., nr (...) z 1 sierpnia 2018 r., nr (...) z 25 września 2018 r., nr (...) z 3 października 2018 r., nr (...) z 17 października 2018 r., nr (...) z 11 grudnia 2018 r., nr (...) z 21 grudnia 2018 r., nr (...) z 28 grudnia 2018 r., w oparciu o które wykonawca miał dostarczać materiały medyczne, a zamawiający zapłacić wykonawcy wynagrodzenie ustalone na podstawie uzgodnionych cen jednostkowych wyszczególnionych w formularzu cenowym zaakceptowanym przez zamawiającego.

Strony uzgodniły, że termin płatności za zrealizowane dostawy nie przekroczy 60 dni, licząc od dnia wystawienia faktury przez wykonawcę. (umowy wraz z załącznikami)

Strona powodowa wykonywała na rzecz pozwanego dostawy zgodnie z zawartymi umowami i wystawiała z tego tytułu faktury VAT. Pozwany nie kwestionował ani jakości realizowanych dostaw, ani wysokości należności stwierdzonych fakturami. (okoliczności niesporne)

Należności wynikające z faktur VAT wystawionych w okresie od 29 marca 2017 r. do 04 grudnia 2017 r. pozwany zapłacił po upływie terminu określonego umową. W związku z powyższym strona powodowa wystawiała notę odsetkową i przedstawiła pozwanemu wyliczenia odsetkowe za opóźnienie w płatnościach wynagrodzenia umownego opiewające na kwotę 62.229,68 zł. (nota odsetkowa – k. 63-73)

W październiku 2018 r. powód przedstawił pozwanemu projekt porozumienia co do rozwiązania sprawy zadłużenia pozwanego wobec powoda. Pozwany nie zajął stanowiska w tej kwestii. (projekt porozumienia z załącznikiem – k. 314-324, wydruk z korespondencji e-mail – k. 311-313)

Pismem datowanym na dzień 15 listopada 2018 r. strona powodowa wezwała pozwanego do zapłaty łącznej kwoty **1.315617,00 zł**, która obejmowała roszczenie główne wynikające z niezapłaconych faktur – 1.098.161,71 zł, noty odsetkowe – 62.229,68 zł, należność odsetkową naliczoną na dzień 15 listopada 2018 r. od należności głównej – 42.543,26 zł oraz rekompensatę w związku z poniesionymi kosztami odzyskiwania należności – 112.682,35 zł, zakreślając przy tym termin zapłaty na dzień 26 listopada 2018 r. z zastrzeżeniem skierowania sprawy na drogę postępowania sądowego. (ostateczne wezwanie do zapłaty – k. 42, potwierdzenie odbioru – k. 62)

W dniu 31 stycznia 2019 r. pozwany uiścił na rzecz powoda należność w kwocie 100.364,68 zł z zaliczeniem na poczet wskazanych faktur. (potwierdzenie przelewu wraz ze specyfikacją)

Kurs średni euro w dniu 10 września 2019 r. kształtował się na poziomie 4,34 zł. (okoliczności bezsporne)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie wyżej wskazanych dowodów z dokumentów przedłożonych przez strony w toku postępowania. Dowody uznane zostały za wiarygodne w całości, albowiem nie budziły one zastrzeżeń Sądu, co do autentyczności i prawdziwości twierdzeń w nich zawartych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie niemal w całości.

W niniejszej sprawie bezsporne było, że strony prowadziły współpracę handlową, w ramach której Wojewódzki Szpital (...) w Z. (zamawiający) zlecał (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w N. (wykonawca) wykonywanie umów o dostawę materiałów medycznych w zakresie wskazanym w treści umów.

Poza sporem pozostawało również to, iż powód dokonywał zgodnie z postanowieniami umownymi dostaw, a pozwany nie zapłacił za zrealizowane dostawy w terminach określonych w fakturach VAT wystawianych zgodnie z postanowieniami zawartej między stronami umowy, a także za część dostaw nie zapłacił w ogóle, nadto pozwany nie kwestionował prawidłowości wystawionych faktur. Sama wysokość należności głównej nie była przez stronę pozwana kwestionowana. Niesporne było również to, że w związku z zaistniałymi po stronie pozwanego zaległościami w zapłacie w/w faktur powód w dniu 18 października 2018 r. wystawił noty odsetkowe na łączną kwotę 62.229,68 zł obejmujące odsetki ustawowe za opóźnienie w transakcjach handlowych. Poza wszelkimi wątpliwościami pozostawał również fakt uiszczenia przez pozwanego w dniu 31 stycznia 2019 r. kwoty 100.364,68 zł w poczet należności głównej.

Na gruncie rozpoznawanej sprawy osią sporu pozostawała kwestia żądania przez powoda zapłaty 677-krotności rekompensaty w związku z kosztami odzyskiwania należności na podstawie przepisu art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych (Dz. U. 2013 r., poz. 403).

Podstawą prawną żądania zapłaty rekompensaty w wysokości 40 euro jest w/w art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, zgodnie z którym wierzycielowi, od dnia nabycia uprawnienia do odsetek, o których mowa w art. 7 ust. 1 lub art. 8 ust. 1, przysługuje od dłużnika, bez wezwania, równowartość kwoty 40 euro przeliczonej na złote według średniego kursu euro ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski ostatniego dnia roboczego miesiąca poprzedzającego miesiąc, w którym świadczenie pieniężne stało się wymagalne, stanowiącej rekompensatę za koszty odzyskiwania należności.

Zważyć należy, że w ustawie chodzi o dochodzenie zaległości płatniczej dotyczącej należności głównej. Nie wpisuje się w istotę instytucji wezwanie do uiszczenia należności ubocznych (noty odsetkowe), czy przedłożone do akt sprawy przedsądowe wezwanie do zapłaty. W ocenie sądu nie można żądać rekompensaty kosztów, jeżeli do odzyskiwania należności w ogóle nie doszło. Powód nie wykazał poniesienia jakichkolwiek kosztów pomiędzy dniem popadnięcia przez pozwanego w opóźnienie, a faktycznym dniem uiszczenia przez niego należności. Zważywszy zatem na cel wprowadzenia tego uregulowania i tym samym społeczno-gospodarcze przeznaczenie tego prawa, w niniejszej sprawie brak było podstaw dla uwzględnienia powództwa w zakresie przekraczającym równowartości kwoty 40 euro. Celem bowiem wprowadzenia tejże normy, jak wynikało to zarówno z dyrektywy europejskiej podlegającej implementacji właśnie w tej ustawie, jak i z samej treści art. 10, było zapewnienie rekompensaty za koszty odzyskiwania należności. Strona powodowa, mimo, iż jej roszczenie wynikało z kilkuset faktur, skumulowała je i dochodziła go tylko raz – kierując do pozwanego jedno wezwanie do zapłaty, a następnie jeden pozew o zapłatę. Skoro należność dochodzona była tylko raz, to zasadne jest tylko jednokrotne naliczenie kosztów jej odzyskania, bez względu na to, ile faktur składa się na taką należność. W ocenie sądu automatyczne naliczanie kwoty 40 euro od każdej faktury skradającej się na jedną należność dochodzoną w sprawie (i na etapie poprzedzającym postępowanie sądowe), nie może stać się dodatkowym, regularnym źródłem pozyskiwania środków przez uprawnionego, pozostającym w oderwaniu od funkcji jaką miała pełnić. W tych okolicznościach stwierdzić należy, że żądanie powoda w zakresie zapłaty rekompensaty za koszty odzyskania wierzytelności w zakresie przekraczającym 40 euro było całkowicie bezzasadne. Wobec powyższego sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 173,60 zł stanowiącą równowartość 40 euro liczoną po średnim kursie NBP w dniu orzekania.

Dalsze zarzuty pozwanego wskazane w treści sprzeciwu okazały się być bezzasadne.

Pozwany powołując się na art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 29 września 1994r. o rachunkowości (Dz.U. z 2018r., poz. 395 t.j.) wskazywał, że stanowiące podstawę żądania pozwu noty odsetkowe nie są dowodami księgowymi w rozumieniu tego przepisu, gdyż nie zawierają elementów formalnych określonych przepisami prawa. Formułując zarzuty pozwany uczynił to niejako w oderwaniu od art. 21 ust. 1a cytowanej ustawy. Zgodnie z powołanym przepisem obecnie można nie zamieszczać na dowodach: określenia jego rodzaju i numeru identyfikacyjnego, określenia stron uczestniczących w operacji gospodarczej oraz opisu operacji. Trzeba mieć też na uwadze, że procedura cywilna nie wymaga dla udowodnienia wysokości swoich żądań z tytułu odsetek wystawiania dokumentów spełniających formalne wymagania z zakresu rachunkowości.

Odnosząc się do kwestii czy istniała podstawa prawna dochodzenia odsetek w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w transakcjach handlowych, wskazać należy, że w świetle art. 359 k.c. odsetki stanowią świadczenie uboczne /akcesoryjne/ w stosunku do sumy pieniężnej i należą się tylko wtedy, gdy to wynika z czynności prawnej albo z ustawy, z orzeczenia sądu lub z decyzji innego właściwego organu (§ 1 art. 359 k.c.). Jeżeli wysokość odsetek nie jest w inny sposób określona, należą się odsetki ustawowe (§ 2 art. 359 k.c.). Obowiązek zapłaty odsetek może wynikać z ustawy lub czynności prawnej. Przepis prawny może przyznać sądowi lub innemu organowi kompetencję do ustanowienia tego obowiązku (por. art. 212 § 3 k.c.) lub ex lege kreować obowiązek zapłaty odsetek, jak przykładowo art. 481 § 1 k.c. (odsetki za opóźnienie) lub art. 5–8 ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych. W myśl art. 8 powołanej ustawy dotyczącego odsetek płatnych po terminie wymagalności od podmiotu publicznego, w transakcjach handlowych, w których dłużnikiem jest podmiot publiczny, wierzycielowi, bez wezwania, przysługują odsetki ustawowe za opóźnienie w transakcjach handlowych, za okres od dnia wymagalności świadczenia pieniężnego do dnia zapłaty, jeżeli są spełnione łącznie następujące warunki: wierzyciel spełnił swoje świadczenie; wierzyciel nie otrzymał zapłaty w terminie określonym w umowie (ust. 1). Przenosząc powyższe na grunt rozpoznawanej sprawy stwierdzić należy, że wbrew twierdzeniom pozwanego, strona powodowa była, z racji obowiązującej od dnia 1 stycznia 2016r. nowelizacji przepisów dotyczących odsetek ustawowych za opóźnienie w transakcjach handlowych uprawnieni do dochodzenia tych odsetek. Zważyć należy, że w świetle art. 2 ustawy z dnia 8 marca 2013r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych (Dz.U. 2016.684 t.j.) przepisy tej ustawy stosuje się do transakcji handlowych, których wyłącznymi stronami są przedsiębiorcy i m.in. podmioty, o których mowa w art. 3 ust.1 pkt. 1 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz.U. z 2015r. poz. 2164), a więc m.in. jednostki sektora finansów publicznych. Z kolei art. 9 pkt. 10 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (DFz.U.2016.1870 t.j.) wskazuje, że są nimi m.in. samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej. Z tych też względów nie ma wątpliwości, że stosunki prawne między stronami regulują także postanowienia ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych. W tej sytuacji sąd nie dopatrył się, aby rodzaj i wysokość żądanych przez stronę powodową odsetek były bezzasadne.

Strona powodowa zgodnie z zawartymi umowami wykonała na rzecz pozwanego dostawy materiałów medycznych, za które szpital albo nie płacił, albo nie płacił w terminach wskazanych w fakturach. Mając na uwadze nie kwestionowaną wysokość należności głównej i powyższe rozważania o charakterze należnych powodowi odsetek, sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda żądane kwoty 997.562,61 zł i 48.545,36 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w transakcjach handlowych od dnia 8 grudnia 2018 r. do dnia zapłaty (punkt 1a i b wyroku).

W pozostałej części rozstrzygnięcia sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda żadaną kwotę 62.229,68 zł tytułem noty odsetkowej (punkt 1c wyroku).

Nie było żadnych podstaw do uznania, że dochodzenie przez powoda jego roszczeń jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, czy dobrymi obyczajami (art. 5 k.c.). Przeciwnie, za prawidłowo i terminowo wykonane usługi przez powoda należy mu się zapłata w pełnej wysokości i przewidzianym przez strony terminie. To raczej odmowa tej zapłaty przez pozwanego może być traktowana jako sprzeczna z dobrymi obyczajami w obrocie gospodarczym.

Już tylko na marginesie wskazuje się, że zarzuty dotyczące przedwczesnego wytoczenia powództwa wobec braku postępowania ugodowego oraz nieudowodnienia roszczenia z powodu braku dowodu w postaci zawartych umów między stronami nie zasługiwały na uwzględnienie. Powód zaproponował pozwanemu zawarcie porozumienia, w ramach którego zadłużenie pozwanego zostało rozłożone na raty, jednakże pozwany nie był zainteresowany powyższym rozwiązaniem. Co się zaś tyczy zarzutu nieudowodnienia roszczenia, to zarzut utracił swój walor o tyle, że sam pozwany przedstawił przedmiotowe umowy.

W rozpoznawanej sprawie pozwany podnosił, że żądane pozwem świadczenie zostało przez niego częściowo spełnione w związku z zapłatą w dniu 31 stycznia 2019 r. kwoty 100.364,68 zł. Na tę okoliczność pozwany złożył dokumenty księgowe potwierdzające fakt zapłaty tych należności, których powód nie kwestionował ani pod względem formalnym, ani merytorycznym. Ponieważ powód cofnął pozew w zakresie w/w kwoty, Sąd na podstawie art. 203 kpc w zw. z art. 355 kpc umorzył postępowanie w tej części (pkt. 3 wyroku). Od powyższej kwoty sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda ustawowe odsetki za opóźnienie w transakcjach handlowych od dnia 8 grudnia 2018 r. do dnia 31 stycznia 2019 r. (pkt. 2 wyroku).

Ponieważ strona powodowa wygrała proces niemal w całości, o kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 100 zd. 2 k.p.c.